класні історії

ВАЛЕНТИН БЕРДТ

МІЙ ДРУГ ЮРКО ЦИРКУЛЬ ТА ІНШІ

Коронація слова

КОРОНА

ІНТЕР

Видавництво Старого Лева

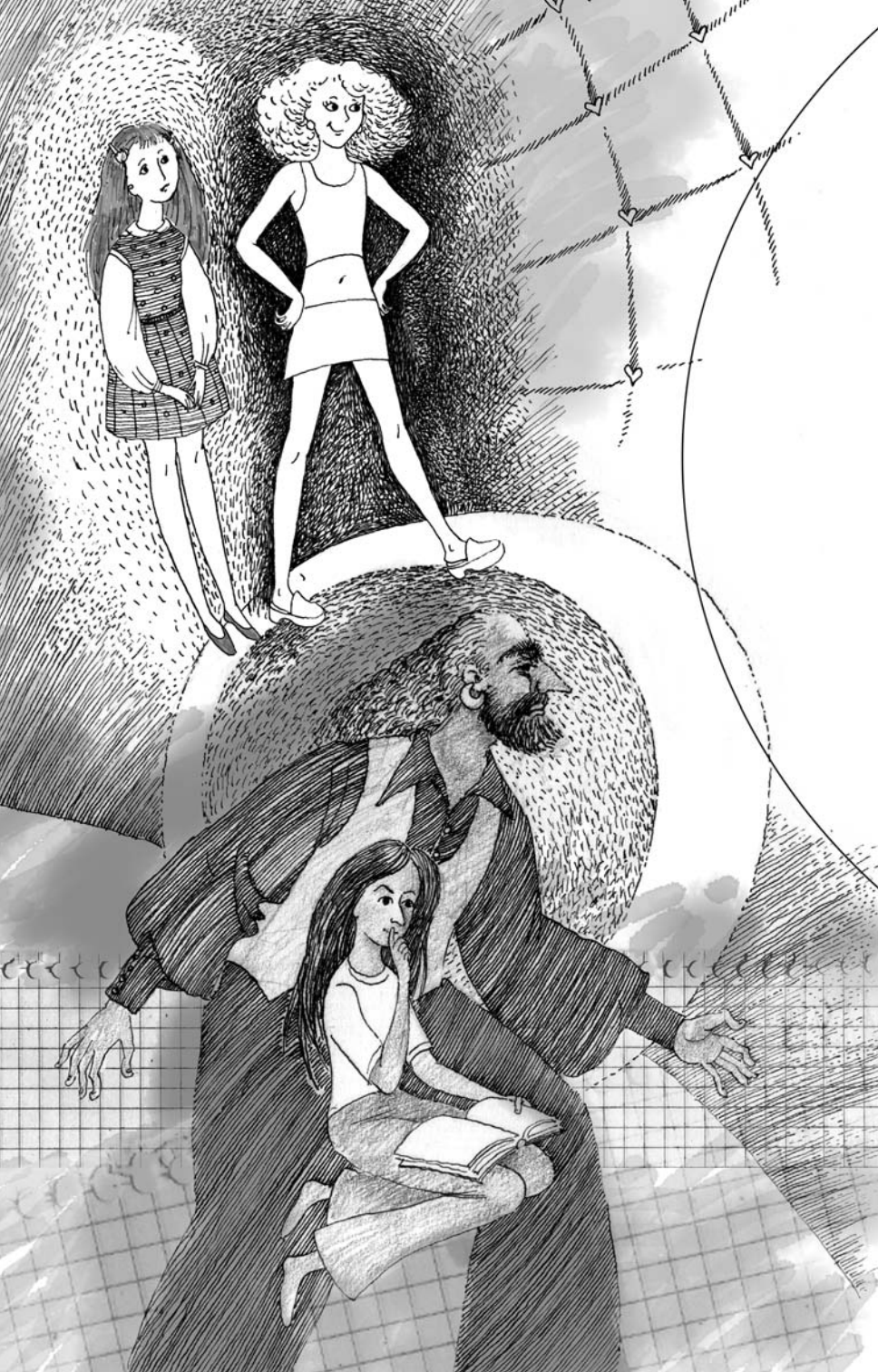

ВАЛЕНТИН БЕРДТ

Мій друг Юрко Циркуль та інші

шкільний роман

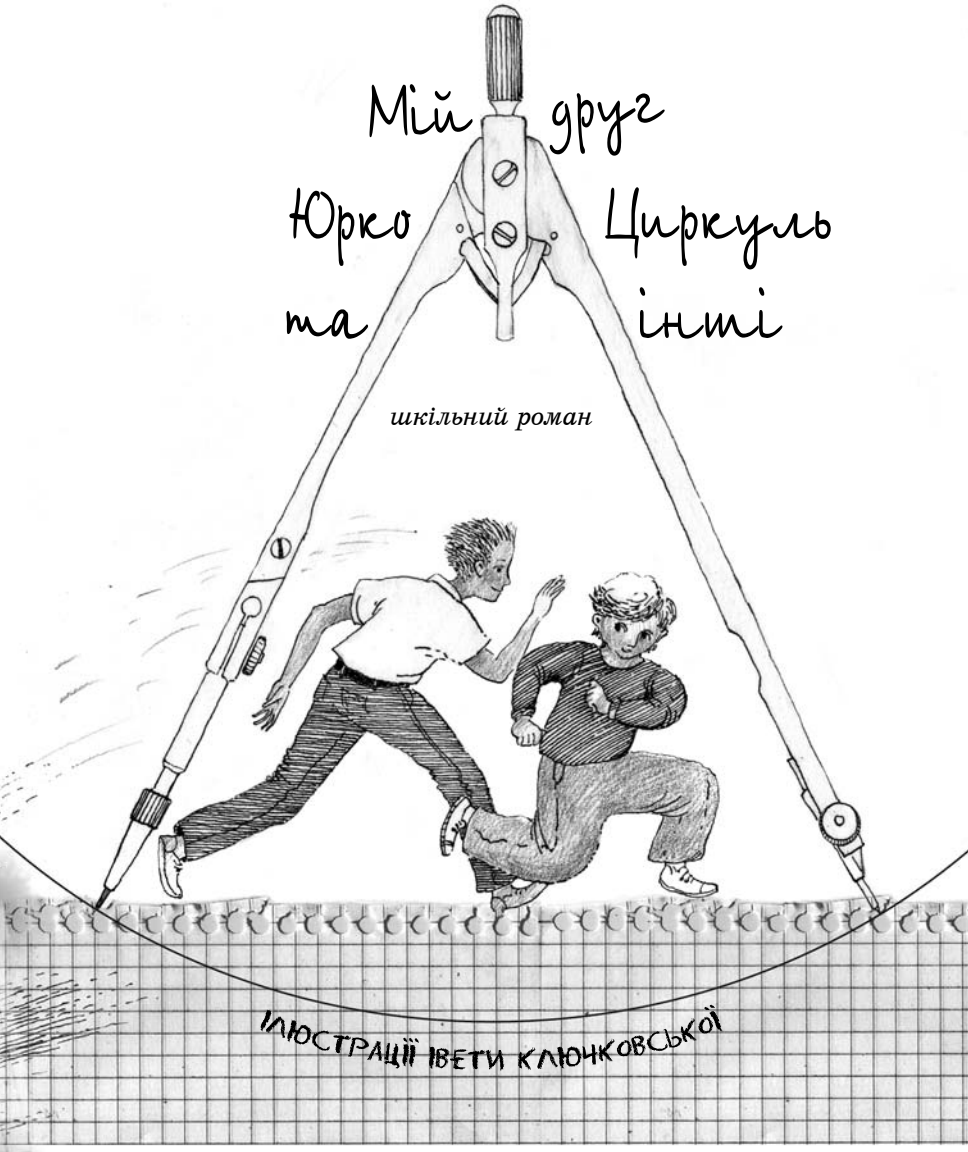

ІЛЮСТРАЦІЇ ІВЕТИ КЛЮНКОВСЬКОЇ

Видавництво Старого Лева

ЛЬВІВ – 2010

УДК 821.161.2-31
ББК 84 (4УКР)
Б 48

Усе почалося з того, що Вадько Журбін і його друг Юрко Циркуль вирішили підзаробити грошенят на новий мобільник, обтрусивши грушу діда Дмитра. І все було б гаразд, якби не підступна гумка на Юркових штанах і невгамовний дідів пес. Пригоди безштанька на груші стали приводом до справжніх шкільних війн, з яких ворогуючі сторони врешті вийшли просто друзями, попереду яких – багато життєвих випробувань, і нещаслива дідова груша – чи не найлегше...

Дипломант
конкурсу романів, кіносценаріїв,
п'єс та пісенної лірики про кохання
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА – 2010»

© Видавництво Старого Лева, 2010
Текст © Валентин Бердт, 2010
Ілюстрації © Івета Ключковська, 2010
Обкладинка © Костянтин Ковалишин, 2010

Всі права застережено

ISBN 978-966-2909-51-7

До Читача

Знаєте, що? Дорослі часом кажуть, що хочуть повернутися у дитинство, бо лише там є та особлива безтурботність і безхмарність існування, коли ти ні за що не відповідаєш, робиш собі уроки, бавишся у дворі. Це, звичайно, самоомана. З висоти дорослих літ здається, що бути дитиною – суцільне задоволення. Діти би так легко із цим не погодилися.

І я знаю, чому. Я пригадую собі своє дитинство і такі неймовірні переживання з будь-якого приводу, бо всі дорослі речі починаються в дитинстві. І відповідальність, і страх не виправдати батьківських сподівань, любов і зневага однолітків, заздрість, зрада, невміння жити з такою тонкою шкірою у часто несправедливому і жорстокому світі. І чи усвідомлюють дорослі, скільки випробувань і проблем вони самі підкидають дітям на домашнє завдання...

Всі ці спогади та емоції дитинства мене «накрили», коли я вперше читала рукопис цієї книжки.

Спершу я сміялася, потім горло здушили сльози. А в кінці була вдячність Авторові за те, що він знайшов вихід – нехай і майже нереальний – із безвихідної ситуації.

Головне, що я йому цілком повірила.

Знаєте, що? Нас часто з блакитних екранів намагаються переконати, що наші підлітки живуть лише «ранєт-

ками», солоденькими попсовими співаками, комп'ютерними іграми і модними журналами.

Я не думаю, що воно так. Усе це кольорова мішура, якою присипана сіра буденність. А справжнє життя – з синцями і подряпинами. І не лише на колінах і ліктях, а на душах і серцях. Зрештою, без цих подряпин людина не доросте до себе самої, не сягне глибини свого Я; не переживши відчаю, не відчуватиме глибини щастя.

А тепер повернімося до книжки.

Чи не в кожному мегаполісі є своя Москалівка. Як-от у Харкові. Своя Троєщина – у Києві. Свій Сихів – у Львові. Не найпарадніші райони міст, де мешкає сила-силенна людей. І в кожного своя доля, свій життєвий вибір, свій шлях, свої сусіди, друзі і неймовірні історії.

Щодня, щомиті там відбувається якась життєва драма чи комедія. Багато комічного і трагічного підгледів і Автор цієї книги, бо ж він мешкає у Харкові.

Я не знаю, чи повірите ви у всі сюжетні перипетії цієї книги. Може, магія Сніжани Зобари вам видасться чимось неймовірним. Головне, що я сама для себе визначила: я спокійна за героїв цієї книжки, які пройшли всі випробування і осягнули, що таке дружба, підтримка, любов.

Я спокійна за головного оповідача – звичайного школяра з Харківської Москалівки Вадька Журбіна, і за його друга Юрка Циркуля так само спокійна. І за Іру Приходько, і навіть за Анжеліку Діанову, з котрою Вадько по-справжньому ворогував, а потім... Ну, що було потім, вам краще самим почитати. Бо розповідати наперед сюжет цікавої книжки – те саме, що перед показом фільму оповісти в деталях, про що він.

Так нецікаво. А я хочу, щоб вас захопило читання з першого до останнього слова.

Мар'яна Савка,
головний редактор
«Видавництва Старого Лева»

«Коронація Слова» створює для вас нову хвилю української літератури — яскраву, різножанрову, захоплюючу, — яка є дзеркалом сьогодення і скарбом для майбутніх поколінь.

Юрій Логуш,
Голова Правління ЗАТ «Крафт Фудз Україна»,
ініціатор проекту

Всеукраїнський конкурс романів, кіносценаріїв та п'єс «Коронація слова» був заснований за підтримки бренду найпопулярнішого українського шоколаду «Корона». Головна мета конкурсу – сприяння розвитку новітньої української культури.

Література, кіно і театр обрані не випадково, адже саме ці жанри є стратегічними жанрами культури, що формують і визначають зрілість нації.

Метою конкурсу та його завданням є пошук нових імен, видання найкращих романів, стимулювання й підтримка сучасного літературного процесу, кіно й театру, і як наслідок – наповнення українського ринку повнокровною конкурентоспроможною літературою, а кіно й театру – якісними українськими фільмами й п'єсами.

www.korona.ua

Яні Бердт та її друзям з Харківського ліцею мистецтв №133 з вдячністю за допомогу в написанні цієї книги

1.
Блютуз вигадали на мою погибель

Нещастя підкралось до нас із Юрком останнього серпневого дня. Ми сиділи на лавочці біля мого будинку й сумували, що так швидко й непомітно спливло літо.

– Учора батько подарував до першого вересня, – до нас підійшов Андрій Куц і дістав з кишені новеньку модель "Нокії" з таким виразом обличчя, немов завинив у чомусь. – Нічого особливого, але, прикиньте, із блютузом.

І хвацько продемонстрував особливості новинки. Ми тільки роти пороззявляли.

– Цікаво, чи ще хтось із нашого класу прийде на перший дзвоник із блютузом? – наче сам до себе, промовив Циркуль.

– Ну, може, з "А" класу хтось і припреться, – припустив я.

– Та й не один. Ось побачите, – сердито буркнув Циркуль.

Мабуть, так воно й буде. У нашій школі три сьомих класи. Циркуль якось звернув увагу, що всіх нас, ще з першого, завбачливо посортували. Як це вчителям удалося – таємниця, але в 7-А й відмінників більше, і клас щоліта ремонтують краще за наш, і до школи багатьох батьки підвозять на авто. У 7-Б такі собі середнячки, ну а в нашому 7-В – справжній набрід.

– Ага, може, там хтось і буде, однак у нашому класі ти, Андрію, уже перший! Слово даю, – заспокоюю я приятеля, а в самого чомусь починає псуватися настрій, наче темна хмара насувається.

– Та мені байдуже. Кого зараз цим здивуєш? От якби раніше, хоч півроку тому. Ото б дива були, – пробурмотів Андрій і примостився на лавці. – Ходімо краще покуримо. Я в батька поцупив, – показав три ментолові "Marlboro".

Не знаю, як Циркуль, а я смоктав сигарету неохоче: дим був їдким, так і дер у горлі. З думки не йшов блютуз: заздрю я Куцові, чи що?! Мабуть таки заздрю, бо про такі подарунки нам із Циркулем не варто навіть мріяти. Узагалі, я давно вже не мрію. Може, дорослішаю?

Усе літо ми із Циркулем працювали пакувальниками якихось залізяк на одній фірмі: з восьмої ранку до вісімнадцятої вечора з перервою на сорок п'ять хвилин. Заробіток залежав від того, скільки запчастин запакуєш. У дорослих це виходило майстерно, вони наче грались, а ми аж кректали. Дещо заробили та батьки обіцяли підкинути якусь копійку – на комп вистачить. Бідолашний Циркуль усе переживав, що вдома замість комп'ютера примусять купити шкільну форму. У нього тато має твердий характер. Циркуль

його називає – Залізний Фелікс. Чому Фелікс? Усе ніколи запитати.

Проте, мої купили б усе, чого я забажав, аби тільки були гроші. Але їх мало, ми ніколи не вилазимо з боргів, і ледь зводимо кінці з кінцями.

В Андрієвого батька в центрі міста маленький секонд-хенд. Отож хлопець завжди охайно вбраний. Хоч одяг на ньому й не новий, але стильний. Він подобається майже всім дівчатам нашого класу. Куци не дуже заможні: паркан похилився, оселя з пошарпаними стінами. Ми всі з Москалівки – занедбаного, напівпорожнього району Харкова, де люди мешкають переважно в старих, точнісінько як у селі, хатинах: збудованих ще за царя Панька. А заможніші вимуровують справжні палаци, що ледь хмари не підпирають.

Ні за сигаретою, ні після, балачка в нас не клеїлась. Вечоріло. Ми ще трохи потинялися порожньою вулицею, подражнили собак, зазирнули до зали гральних автоматів – от і всі наші розваги. Вирішили розходитись, бо ще й рюкзаки до школи не поскладали.

Нам із Циркулем трішки по дорозі. На розі вулиці, де ми мали попрощатися, він задер голову догори й завмер. Я теж звів свій погляд, але нічого, окрім старої високої груші не побачив.

Їй, як кажуть діди з нашої вулиці, десь за сто років. Ласувати її плодами приходили з усіх поблизьких вулиць, доки не пообламували нижні гілки, а як не могли дістати, то задовольнялися тим, що впаде додолу. Стоїть вона біля вузенької смужки тротуару, якраз на межі двох дворів, у одному з яких однаково люті пес і дід Дмитро, а в іншому – Артур Августович, колишній директор школи. У серпні, коли достигають

груші, тут постійно товчуться діти, а буває, й дорослі. Іноді зчиняють такий галас та лемент, що в діда Дмитра уривається терпець і, схопивши ціпок, наче шаблю, він вихором вилітає на вулицю. Спочатку його боялись, а потім звикли. Тоді старий завів собаку: справжній вовкодав! Артур Августович соромив діда, мовляв, це не педагогічно, й ставав на захист дітлахів. Одного разу вони так зчепилися, ледь не побились. І тоді розлючений дід Дмитро пообіцяв якось уночі (щоб ніхто не чув і не бачив) спиляти грушу. Відтоді вона опинилась під пильним цілодобовим наглядом обох дворів: старий ганяв галасливі компанії, що намагалися збити камінням чи порожньою пляшкою груші, а колишній директор пильнував кожний крок діда Дмитра, щоб той часом не вкоротив їй віку. Ось така в нас груша!

– Ти чого? – штовхнув я Циркуля під бік.

– Груші бачиш?

– Ну то й що? А ти наче вперше їх уздрів?!

– Знаєш, які вони кльові? – по-змовницькому зиркнув Юрко.

– У мене на них оскома, а раніше було за вуха не відтягнеш. Один лише мінус мають: коли падають, то піском набиваються.

– Наше з тобою щастя, Вадько, що вони високо, а були б низько, то вже б самісінькі листочки шелестіли, – підморгнув Циркуль.

– Чи ти зголоднів? Як на мене, то хоч би її й спиляли – байдуже.

Нарешті Юрко відірвав свій погляд від неба й по тому, як у нього в очах застрибали бісики, я здогадався: він уже щось надумав.

– Б'ємось об заклад! За тиждень у нас будуть точнісінько такі телефони, як в Андрія! – вигукнув Юрко.

– Якщо будуть, то чого ж закладатися? – не второпав я.

– Ми, Вадиме, на цих грушах озолотимося. Знаєш, скільки за такі дають на базарі? – Циркуль аж пританцьовував.

– Гривень зо дві, – оцінив я, примруживши око.

– Сам ти дві гривні! А п'ять за кіло, не хочеш? Вони он які здорові, як два чоловічі кулаки, а всередині – самий цукор. І за це дві гривні?! – Юрко розчарувався в моїх комерційних здібностях.

– Та хто ж тобі дасть за понівечені, з піском та брудом? – я аж пирхнув.

– Дадуть. У пику, якщо будеш за такі гниляки стільки грошей правити. А щоб дістати стільки, скільки ми хочемо, їх треба зірвати на самому вершечку й обережно донести до базару.

– Колись я бачив, як дід Дмитро зривав груші спеціальним пристроєм на довгій жердині.

Якщо ти досі не втямив, що я задумав, то слухай, – Циркуль перейшов на шепіт, наче нас міг хтось почути. – Вбираємо старі джинси, футболки, які не шкода, бо може десь зачепишся, розірвеш, на ноги – кеди, на плечі – рюкзаки, й усі груші наші. Поліземо, як засутеніє, бо завидна люди не дадуть. Той же Артур Августович перелякається на смерть, щоб часом ми не впали з такої височини.

– Слухай, а це ідея! Молодець, Циркуле. Але чи видряпаємось ми на неї, – засумнівався я. – Тільки поглянь, який стовбур! Удвох не обіймеш.

– То тільки знизу, – заспокоїв Юрко. Ти що, із

грушею обійматися будеш? Я по голій стіні до неба видряпаюсь. І ти не прибідняйся. Чого злякався?

– Так, між іншим. Злазити з повним рюкзаком буде важкувато.

– Знаєш, Вадику, давай спочатку спробуємо, бо твої сумніви будь-яке гарне діло занапастять.

– Операцію розпочинаємо сьогодні? – на знак згоди запитав Циркуля.

– Для нас кожен день – це мінімум п'ятдесят гривень.

– Чекай, а коли ми їх продаватимемо, якщо зранку до школи?

– Хто рано встає, тому й Бог дає. Вмить оптом спродамо на базарі. П'ять хвилин – і гроші в кишені. А як ти думав? Бізнес є бізнес.

2.
«Голий лізе на акацію»

Я поспіхом позапихав усе необхідне до рюкзака й збрехав батькам, що треба збігати до Юрка, мовляв, він прохав допомогти розібратись із комп'ютером. Циркуль нетерпляче походжав попід грушею й час від часу зиркав на її вершечок. Примірявся. Сутеніло. На вулиці – ані душі.

– Давай, – скомандував Юрко. – А то зараз принесе когось лиха година.

– Вадько, лізь ти перший, а я слідком, – нетерпеливився Циркуль.

– А чого я?

– Бо досвід у тебе менший. Раптом рука чи нога сприсне – я знизу підтримаю.

Як та жаба, я розчепірився на стовбурі й почав дригати ногами й ляпати по ньому долонями так, що загавкав собака у дворі діда Дмитра.

– Чого ти вистрибуєш, наче хто шилом у задницю ширяє! – засичав Циркуль. – Спокійно, не сіпайся, як

паралітик. Спочатку притисни ноги, потім чіпляйся пальцями там, де більші виступи кори, підтягнись, відштовхнись й уперед. Давай підсоблю.

Юрко підсадив мене, і я поповз, місцями пробуксовуючи й засипаючи йому очі пилюкою та обідраною корою. Декілька разів ледь не загримів додолу. Циркуль був правий, пустивши мене наперед, бо верхолаз із мене справді виявився кепський. І коли ми дісталися заціліліх розлогих гілок, від перенапруження мої руки й ноги так тремтіли, що я не міг зірвати грушу під самим носом. Вирішив відсапатись. А Циркуль одразу ж заходився хазяйнувати так, наче він це робив тричі на день.

Як постріл, тріснула суха гілка. То Юрко навмисне вирішив її зламати. Задзявулив пес: спочатку неохоче, ліниво, а потім так розійшовся, що аж захлинався, бідолашний! На подвір'ї діда Дмитра засвітилося.

– Кого тут мордує?! Черви б вас поїли разом із грушами! – ще з веранди почулась його лайка.

– Тихо. Не ворушись, – прошепотів Юрко.

Сусіда вийшов на подвір'я, а пес просто скаженів, хоча старий на нього й гримав. Почовгав на вулицю, постояв біля груші й пошкандибав до хати.

Не встиг перевести дух, як трапилось ще одне нещастя. Спочатку я не зрозумів, що відбувається. Циркуль без штанів стояв на гілках, що рогаткою розходились від стовбура, притулився спиною до дерева й повільно сідав навпочіпки.

– Нічого собі! Де твої штани? – я мало не занімів з подиву.

– Сповзли, бо гумка тріснула. Зараза така, – Юрко був не в собі.

– Як ти тепер?

– Щось придумаю, а ні – то взагалі скину к бісу. Ще легше буде.

– Може, зліземо? Грець із ними, цими грушами, – мені стало страшно, бо він міг не втриматись і гепнутись додолу та ще й без штанів.

– Сиди вже мовчки, – невдоволено буркнув Циркуль, вовтузячись далі.

Я відвернувся й почав зривати груші. Мене вже не так тіпало, як ще хвилину тому. Та одна таки вислизнула з моїх пальців і гупнула просто на собачу халабуду. Знову зчинився гавкіт і все повторилось: тільки на цей раз дід Дмитро відв'язав собаку й повів його за двір. А той радий старатися – давай гавкати, аж хрипить, бідний, та стрибає на стовбур груші.

– От звірина дурна, наче блекоти об'їлася, – нам нагорі було чути, як дід балакав з перехожими. – Ану замовкни, цербере придуркуватий!

Та пес не хотів чути ні погроз, ні умовлянь, а тільки ще лютіше дряпав пазурами стовбур. І вже через кілька хвилин на вулиці стояв такий ґвалт, немов на когось справді напали собаки. На подвір'ї Артура Августовича теж увімкнули світло. У смугастій піжамі він підтюпцем поспішав до хвіртки, мабуть, так йому не терпілось полаятися із сусідом. Дід Дмитро, якому вже набридло заспокоювати собацюру, підійшов ближче до груші й задер голову.

– Та що ж це таке?! Чи ви не людина, га? – вигукував Артур Августович, прямуючи назустріч розлюченому псові.

– А вам, як моєму собаці, аби валувати. Сам не знаю, чого він, але ж тягне саме сюди й дереться, як

несамовитий, на грушу. Коли такі грамотні, то порадьте, що мені робити.

– Може, на дерево кіт заліз?

– Та кат його знає! Нічого ж не видно.

– Авжеж. Ось я зараз піду та візьму ліхтарик, – Артур Августович попрямував назад до хати.

І треба ж було саме цієї миті нога Юрка ковзнула з гілки, втративши рівновагу, за нею – друга. Як він вчасно встиг схопитись за стовбур?! Так і повис, а штани полетіли вниз. І треба ж, ніде не зачепилися й приземлилися за кілька кроків від собаки.

– О! Зараза! – вигукнув Артур Августович, помітивши одяг, що впав згори, й підійшов ближче. – Той кіт не звичайний.

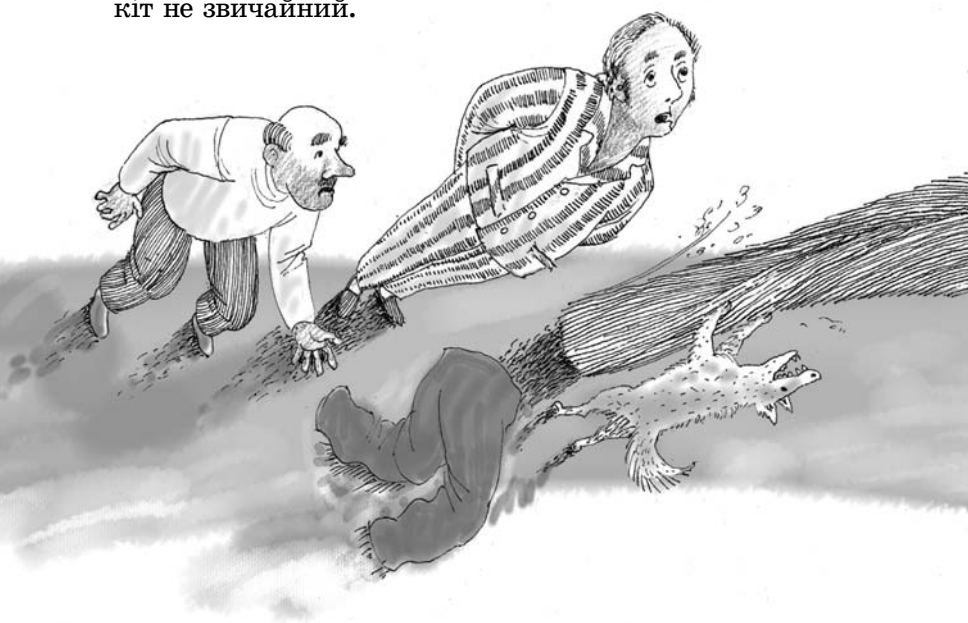

– Де? – аж ожив дід Дмитро.

***

Я зрозумів, що нам гаплик. Та ніяк не міг втямити, чому Циркуль, як скам'янілий, сидить, розчепірившись, на двох гілках? І козі зрозуміло, що ми спалилися.

Як той німий, я намагався пояснити йому на пальцях однієї руки (другою тримався за гілку), що час готуватися до капітуляції. У відповідь він теж щось намагався пояснити на мигах, потім роздратовано просичав: "Мені зсудомило ногу!".

Мамо рідна, саме цього й бракувало! Я завмер у відчаї й став чекати, що буде далі.

Артур Августович довго не йшов з ліхтариком, а до діда Дмитра вийшла його стара й закомандувала просто з порога, щоб сусіда викликав міліцію.

– А собаку я прив'язав до стовбура. Не злізуть гади, бо він у мене такий, що ік бісу перекусить навпіл...

***

...Знімав нас із груші увесь наш провулок на чолі з дільничним міліціонером, який так і вкляк, коли потужний промінь ліхтаря вихопив з темряви поміж гілля спочатку голі Юркові ноги, а потім решту, бо доводилось йому бачити всілякого за часів служби, але щоб таке на дереві!!!

Звичайно, на землі нас чекав страшний суд, але не настільки, як ми сподівались. Виявляється, на ґвалт прибігла й наша класна керівничка, що мешкає за кілька будинків від Артура Августовича. І як ми її не благали, наступного дня вона не тільки розмалювала подію всьому класу, а ще й відвела нас до директора.

Бачили б ви це! Озброєні енкаведисти не конвоювали з такою погордою та бридливістю полонених німців вулицями визволеного Харкова. Не знаю, чомусь саме тієї ганебної миті в моїй пам'яті спливли кадри документальної кінострічки, що нам показували на уроці історії.

І доки ми, похнюпивши голови, пленталися до кабінету директора, завдяки окремим особам з нашого класу всі довідалися про вчорашню пригоду.

– Ліліє Борисівно, ви єдина з усього вчительського колективу, хто не рахується із власним часом і постійно цікавиться, чим живуть діти поза уроками, – вдячно блимнув з-під брів директор. Вони в нього густі й настовбурчені, як у приблудного Бровка. Саме так його й прозвали. – А із цими розбишаками я розмовлятиму завтра в присутності їхніх батьків. Сам Бог бачить, – почав він закликати у свідки Всевишнього, неначе від цього справді щось має змінитись, – ці бовдури прагнуть навчатися в іншому місці. – Немов багнети, він наставив на нас свої брови. Нехай думає, що нам страшно.

– Ви тільки уявіть, – розпалювалася, як хмиз від вітру, Лілія Борисівна, – ще рік не почався, а вони...

– Заборонити їм відвідувати безкоштовний гурток комп'ютерної графіки, виключити зі списку екскурсій вихідного дня й посадити за першу парту! До дошки викликати щодня й на кожному уроці.

Класна ще щось говорила, звітувала, хто з батьків навідріз відмовився здавати гроші на ремонт школи – все це я чув наче крізь сон. Образа, злість, відчай наповнювали моє єство. З усієї сили я стискував кулаки, і не позрізувані нігті до крові впивалися в долоні.

Та не встигли ми й три кроки відійти від директорського кабінету, як хтось услід загорлав:

– О, поглянь, а Циркуль сьогодні в штанях!

– Та то ж не Циркуль, а Юрко Голозадий!

– По чому груші, діловари?

Ми навіть не озирнулись, бо десь позад нас ішла Лілія Борисівна, та, зрештою, й по голосу впізнали трьох "бекалів". То хто з нас голозадий, вони ще матимуть змогу переконатись.

Біля вчительської нашого конвоїра перехопив гурт колег, а ми почвалали далі. Велика перерва ще не скінчилась, але в їдальню ми не встигнемо. Жерти хочеться, аж у животі ріже. Швендяємо мовчки. Це Циркуль завів таке правило: у стінах школи розмовляти тільки про уроки й нічого особистого. А вибалакатись хочеться більше, ніж їсти. Зиркнув на Юрка – він іде, наче нічого й не було: обличчя безтурботне, спокійне, як завжди гордо задрана голова, плечі розправлені... Не те, що я. Йому легше тримати марку, бо він високий і худорлявий, ну справжній Циркуль. Я теж намагаюсь робити вигляд незламного Прометея, хоча насправді грецькому титанові було легше, бо йому сердешному лише один орел клював печінку, а мені – ціла зграя.

Тільки-но ми переступили поріг нашого класу, гамір ущух, наче хто натиснув спеціального вимикача.

– Хлопці, а ви знаєте, який сьогодні фільм у шкільному кінозалі? – запитав у нас, озираючись на принишклий клас, Роман Негода, кремезний тупуватий хлопець. Його минулого року репетитори за вуха ледь витягнули із двієчників.

– Не знаєте? – перепитав він, бо ми із Циркулем мовчки глипали на нього, підозрюючи щось каверзне. І, не чекаючи на відповідь, оголосив:

– Комедія “Голий лізе на акацію”!

Клас вибухнув реготом, аж вуха позакладало.

– Повартуй на дверях, – тихенько, щоб ніхто не почув, прошепотів Юрко. Та хоч би він і сказав це голосно, то в такому реготі ніхто б нічого не розчув.

– А як не роздягаючись на стіни лізуть, тобі не доводилось бачити? – спокійнісінько так поцікавився Юрко в Негоди. Почекав, коли вщухне регіт і рушив назустріч.

– Ти на що натякаєш? – посмирнішав Негода. – Ти ж знаєш, я третій рік боксом займаюсь, раджу не ризикувати.

– Я тобі зараз по-простому, що й бокс не допоможе, – Циркуль рвучко схопив його за чуприну, підтягнув до себе (хтось у класі зойкнув, напевне, подумали, що він його пикою лусне об коліно) й щосили відштовхнув від себе.

Негода відкотився клубком, гупнувся об стіну, аж квакнув, і сповз на підлогу.

Юрко повільно, з байдужим обличчям підійшов до нього, почекав доки Роман підведеться, а тоді рвучко схопив його за комірець, заламав обидві руки й тихенько скомандував:

– Ну, а тепер уперед – на стінку. Заодно й ми побачимо, як це робиться, а після уроків раджу пошукати акацію. Буде дубль.

– Відчепись, придурок. І пожартувати не можна? – із червоним, хоч прикурюй, обличчям заскімлив Роман.

– У тебе зі слухом усе гаразд? – запитав Юрко й сильніше загнув йому руки.

– Зламаєш!!! – заверещав Негода. І копнув Юрка ногою в коліно.

Циркуль похитнувся й випустив одну руку Романа. А той, не гаючи й секунди, одразу ж із усього розмаху зацідив йому в обличчя, поціливши просто в носа. Циркуль на мить похитнувся, втратив рівновагу й ледь нахилився. Не встиг Юрко оговтатись, як Негода завдав два удари в живіт. Циркуль, скарлючившись, випустив і другу його руку. Роман зчепив руки й високо здійняв їх над собою, щоб ударити Юрка по тім'ячку, та в цю мить Циркуль різко, мов пружина, розігнувся й з усієї сили буцнув головою Негоду прямо в підборіддя. Ото удар! Я аж від дверей почув, як той клацнув зубами й упав навзнак на першу парту. На цей раз Юрко вже не підводив його, а декілька разів улупив добряче в живіт.

– Чого ви очі повитріщали? Хлопці, чого ви стоїте? Розтягніть їх, бо вони повбивають одне одного! – зойкнув хтось.

Однак ніхто й не ворухнувся.

Роман, стогнучи, сповз із парти. Юрко сіпнувся до нього, але дівчата заступили побитого.

Задзеленчав дзвоник. Я помітив, що коридором разом з математичкою йшла наша класна. Відступати було нікуди. Хотів було дати знак Юркові, але побачив його заюшене обличчя, закривавлений піджак і зрозумів, що ми влипли вдруге.

"Риба клюнула дуплетом", – пригадався улюблений вислів діда Трубача, нашого сусіда, запеклого рибалки. Так він коротко сповіщав про кепські справи.